

REFERENCES

1. Kachalova L.P. Pedagogicheskaiia tekhnologiia formirovaniia ritoricheskoi kompetencyi budushchego uchitelia / L. P. Kachalova // izvestiia uralskogo Gosudarstvennogo universiteta. Ser.1, Problemy obrazovaniia, nauki i kultury. – 2009. - №3(67). – S. 52-56.
2. Losev A. F. Istoriia antichnoi estetiki. Sofisty, Sokrat, Platon. M., «Iskusstvo», 1969. – 640 s.
3. Pervushyna A.V. Formurovannia rytorychnyh umin u maibutnih socialnyh pedagogiv. Avtoref.dys...kand.ped.nauk: 13.00.04 / A.V.Pervushyna; Ternop. derzh.ped.un-t im.V.Hnatiuka. – T.,2002
4. Ritorika: ucheb./ Z.S. Smelkova, N.A. Ippolitova. T.A. ladyzhenska; pod red. N.A. Ippolitovoi. M. : TK Velbi, izdatelstvo Prospekt. 2006. – 448 s.
5. Usanova O.H. Kommunikativnaia kompetentnost v kulture pedagogicheskogo obshchenia: Monografiia. – Cheliabinsk, 2004, – 139 s.
6. Fedorenko T.H. Modelirovanie pedagogicheskikh sityatsii v protsesse razvitiia kommunikativnoi kompetentnosti budushchego uchitelia nachalnyh klassov. Diss.kand.ped.nauk. – M., 2005. – 207 s.

THE CONTENT AND THE STRUCTURE OF RHETORICAL COMPETENCE OF TEACHERS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION

L. KANIBOLOTSKA, Post-graduate Student of the Department of Social Pedagogy and Information Technologies in Education, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

***Summary.** The article reveals the essence of the concept of rhetorical competence of the teacher, its transformation in the development process of mankind; the role of communicative skills acquirement in university teaching activity is highlighted. Different approaches to the interpretation of rhetorical competence content are analyzed, the basic components of rhetorical culture are considered, the structure of rhetorical competence of the teacher is presented.*

***Key words:** competence, rhetorical competence, rhetorical culture, communicative competence, components of rhetorical competence*

УДК 373.5.035.461:37.018.3

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ

Л. В. КАНІШЕВСЬКА, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України

***Анотація.** У статті розкриваються принципи підготовки старшокласників шкіл-інтернатів до самостійного життя, а саме: діалектичного розвитку вихованцем лідерських якостей; соціальної відповідальності; гуманізації виховного процесу; життєвої смислової творчої самодіяльності; суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Обґрунтовано методологічні підходи до дослідження проблеми підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя: гуманістичний, компетентнісний і діяльнісний.*

© Л. В. Канішевська, 2015

Ключові слова: підготовка старшокласників до самостійного життя, загальноосвітні школи-інтернати, позаурочна діяльність, принципи, методологічні підходи

Анотація. В статті розкриваються принципи підготовки старшокласників шкіл-інтернатів до самостійної життя: діалектичного розвитку вихованцем особистісних якостей; соціальної відповідальності; гуманізації виховального процесу; життєвої творчої самодіяльності; суб'єкт-суб'єктного взаємодіяння. Обґрунтовані методологічні підходи дослідження проблеми підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійної життя: гуманістичний, компетентнісний, діяльнісний.

Ключевые слова: подготовка старшеклассников к самостоятельной жизни, общеобразовательные школы-интернаты, внеурочная деятельность, принципы, методологические подходы

Постановка проблеми у загальному вигляді. Трансформаційні процеси, що мають місце в сучасному українському суспільстві, зумовлюють нові погляди на виховання особистості, її становлення як суб'єкта, здатного до вільного гуманістично орієнтованого вибору, спроможного не лише адаптуватися, а й активно залучатися до життєдіяльності соціуму, виконувати сукупність основних соціальних ролей, насамперед, ролей громадянина, фахівця, сім'янина. У зв'язку з цим постає необхідність визначення концептуальних засад виховання у молодого покоління, передовсім тієї його частини, яка перебуває на утриманні в загальноосвітніх школах-інтернатах, готовності до самостійного життя – інтегральної якості, яка свідчить про сформованість стійких особистісних характеристик як передумов успішного самовиявлення у житті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підготовки вихованців інтернатних закладів до самостійного життя знайшла відображення у працях вчених-педагогів (Л. Байбородової, В. Мухіної, М. Рожкова, В. Ослон, Б. Кобзаря, Л. Канішевської та інших); питання організації позаурочної діяльності у загальноосвітніх школах-інтернатах досліджували (А. Бондар, В. Вугрич, Ю. Гербеєв, О. Голуб, Л. Канішевська, Б. Кобзар, Н. Палієва, С. Свириденко, В. Слюсаренко, А. Хуанхо та інші).

Результати аналізу практики з питань підготовки старшокласників шкіл-інтернатів до самостійного життя підтверджують, що цьому питанню в школах-інтернатах не приділяється належної уваги.

Мета статті – розкрити принципи, методологічні підходи підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя.

Виклад основного матеріалу. Будучи процесом організації та стимулювання активної діяльності особистості з оволодіння суспільним досвідом, засвоєння вироблених людством цінностей, створення сприятливих умов для реалізації нею свого природного ставлення до життя, утвердження суспільно значущих норм і правил поведінки, сучасне виховання має відмовитися від авторитаризму в педагогічному спілкуванні, передачі дітям знань як непорушних догм соціального досвіду. Крім «готових» знань: досвіду здійснення діяльності за стереотипованими стандартами, виховання покликане передбачити залучення дитини до творчої діяльності, сприяти збагаченню її досвідом емоційно-ціннісних відносин [6, с. 118].

Засвоєння цих елементів соціального досвіду дасть зростаючій особи-

стості змогу не тільки ефективно функціонувати в суспільстві, успішно виконувати необхідні соціальні ролі, а й діяти самостійно, не просто «вписуватися» в соціальну систему, а й бути здатною змінити її на більш досконалу. У цьому випадку можна вести мову про вплив виховання на особистість у двох напрямках. По-перше, виховання готує її до життя, яким воно є поза межами школи-інтернату, до наявного порядку речей, але, по-друге, готує таким чином, що вона виявляється здатною робити свій внесок у цей порядок.

Отже, актуалізується значущість використання потенціалу позаурочної виховної діяльності школи-інтернату, яка сприяла б формуванню в учнів системи соціальних цінностей, відповідального й усвідомленого ставлення до засвоєння та використання сукупності основних соціальних ролей.

Таким чином, позаурочна діяльність має бути спрямована не тільки на формування когнітивної складової готовності старшокласників шкіл-інтернатів до самостійного життя, а й на створення простору щодо становлення емоційно-ціннісної та поведінково-діяльнісної складової даного феномена; урізноманітнення обстановки та форм соціального життя; створення розвиваючого середовища, яке максимально сприяє розширенню соціалізації у трьох основних сферах: діяльності, спілкуванні, самопізнанні; широкого використання в процесі позаурочної виховної діяльності методів соціально-педагогічного розвитку, які здійснюють комплексний вплив на розвиток усіх сфер і властивостей особистості: свідомості, почуттів, якостей і властивостей поведінки школяра (групові дискусії, тренінг, рольові, ділові, імітаційні ігри тощо), які моделюють відносини, що притаманні дорослому світові; спираючись на прогресивні тенденції цього віку: прагнення щодо утвердження власних можливостей у спілкуванні з оточуючими, новими соціальними очікуваннями, готовність до засвоєння нових видів діяльності, бажання бути корисним суспільству, потребу зайняти гідне місце у взаємовідносинах із людьми.

Врахування змісту, потенціалу позаурочної діяльності школи-інтернату з підготовки старшокласників шкіл-інтернатів до самостійного життя, дає змогу визначити принципи організації цього процесу:

– діалектичного розвитку вихованцем лідерських якостей у процесі виховання і самовиховання. Розвиток людини, формування її особистості – це складний діалектичний процес якісних змін, рушієм якого є єдність і боротьба протилежностей. Вихованець бачить приклади, які його оточують, сприймає подібних до себе, спостерігає за їх діяльністю. Отже, виникає суперечність між тим, що людина бачить, і тим, що вона може зробити в даний момент. Ця суперечність спонукає молоду людину до самовдосконалення. У результаті виховання і самовиховання у школяра відбувається нагромадження кількісних ознак, що на певному етапі переходить у нову якість, заперечуючи попередній етап розвитку особистості [7, с. 182].

– соціальної відповідності, який обумовлює необхідність узгодженості змісту і методів реальної соціальної ситуації, в якій організується виховний процес у загальноосвітній школі-інтернаті. Завдання підготовки старшокласників шкіл-інтернатів до самостійного життя мають бути зорієнтовані на реальні соціально-економічні умови і передбачати формування готовності вихованців до ефективного вирішення життєвих проблем. Умовами реалізації цього принципу є орієнтація педагогічного процесу на реальні можливості соціуму, врахування його найрізноманітніших чинників;

– гуманізації виховного процесу, який передбачає зосередження уваги вихователя на особистості вихованця як вищої цінності, врахуванні його віко-

вих та індивідуальних особливостей, спонуканні до самостійності, задоволенні базових потреб дитини (у розумінні, визнанні, прийнятті, справедливому ставленні до неї), стимулюванні в розвитку вихованця свідомого ставлення до власної поведінки, діяльності, життєвих виборів.

Реалізація цього принципу сприяє народженню довіри, почуттю вдячності до педагога, зниженню психологічної напруги, дозволяє педагогу своєчасно підтримувати вихованця, сприяє розвитку прагнення старшокласників шкіл-інтернатів до гуманістичної взаємодії з однолітками, молодшими; забезпечує найбільш повне розкриття особистості вихованця;

– життєвої смислової творчої самодіяльності, який передбачає становлення особистості вихованця як творця і проектувальника свого життя, який вміє приймати самостійні рішення, адекватно і гнучко реагувати на соціальні зміни, має певну соціальну позицію, виявляє соціальну відповідальність, соціальну активність, які є основою входження в соціальне середовище.

Реалізація даного принципу здійснюється завдяки участі вихованців у вирішенні питань життєдіяльності колективу школи-інтернату, розвитку шкільного самоврядування; підтримки ініціатив, спрямованих на досягнення соціально значущих цілей; створення ситуацій прийняття старшокласниками самостійних рішень та відповідальності за їх виконання, що сприяє проходженню старшокласниками шкіл-інтернатів своєї статусно-рольової школи: можливості по чергово побувати в ролі ведучого, веденого, виконавця, керівника, лідера;

– суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Учасники виховного процесу виступають повноправними партнерами у процесі спілкування, беруть до уваги точку зору один одного, визнають право на її відмінність від власної, узгоджують свої позиції [3, с. 158–159].

Реалізація даного принципу здійснюється завдяки уникненню педагогом школи-інтернату жорстких приписів; врахування психічного стану вихованця, його життєвого досвіду, системи звичок та цінностей; педагог вдається до продуктивних виховних дій; виявляє професійну творчість та індивідуальність.

Методологічними підходами до дослідження проблеми підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя визначено гуманістичний, компетентнісний та діяльнісний. Гуманістичний підхід передбачає врахування особистісних якостей вихованця, зокрема таких, як: спрямованість особистості, ціннісні орієнтації, життєві плани, сформовані настановлення, домінуючі мотиви діяльності, світ потреб.

Реалізація гуманістичного підходу передбачала дотримання педагогами шкіл-інтернатів таких правил: ставитися до дитини як до найвищої цінності, сприяти виявленню взаємної відкритості, відвертості; допомагати вихованцю зрозуміти власну цінність через відчуття довіри, поваги, любові, розвиток у нього почуття власної гідності; виявляти турботу і любов до дитини; відмовитися від моралізування, замінивши його спільним з вихованцем вирішенням складних життєвих проблем, розвивати у дитини здібності конструювати соціально цінну діяльність; уникати навішування ярликів; бути щедрими на захоплення, скупими на осуджування; віддавати перевагу не жорсткому «викоріненню недоліків», а спонукати вихованця до роботи над собою; розширювати поле ухвалення самостійних рішень, реалізації вибору, надавати можливість конструювати діяльність, відносини з іншими.

Вагомий внесок у розробку теоретичних й методологічних основ компетентнісного підходу зробили вчені (І. Бех, І. Єрмаков, І. Дикун, Є. Павлютенко,

Л. Сохань, А. Хуторський та інші). Характеризуючи компетентнісний підхід щодо підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя, спираємося на визначення компетентності як досвідченості суб'єкта у певній життєвій сфері [2, с. 5].

У 2002 р. Міжнародна комісія Ради Європи запровадила поняття компетентності як здатності задовольняти індивідуальні й соціальні потреби, діяти і виконувати поставлені завдання; визначила ключові компетентності – поєднання взаємопов'язаних ставлень і практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань, умінь, усього того, що може мобілізувати до дії [8; 9, с. 103].

Ключові компетентності для успішного життя та функціонування в суспільстві охоплюють: автономну дію (здатність захищати та піклуватися про відповідальність, права, інтереси та потреби інших; здатність складати та здійснювати особисті проекти; здатність діяти у значному (широкому) контексті); інтегративне використання засобів (здатність інтерактивно застосовувати мову, символіку, тексти; здатність використовувати знання та інформаційну грамотність; здатність застосовувати (нові) інтегративні технології); вміння функціонувати в соціально гетерогенних групах (здатність успішно взаємодіяти з іншими; здатність співпрацювати; здатність вирішувати конфлікти) [4, с. 27].

Ґрунтуючись на внутрішньому змісті ключових компетентностей, визаному в європейських країнах, українські дослідники розробили узагальнену класифікацію головних переліків ключових компетентностей, які розподілилися за трьома основними блоками (ключовими групами компетентностей) соціальні, мотиваційні та функціональні компетентності [8, с. 26].

У контексті нашого дослідження на увагу заслуговує перший з відокремлених блоків – соціальні компетентності, пов'язані з оточенням, життям суспільства, соціальною діяльністю особистості, її цінностями. До цього блоку належать такі компетентності, як: вміння розв'язувати конфліктні ситуації, оцінювати соціальну ситуацію та робити вибір, здатність до співпраці, вміння розв'язувати проблеми в різних життєвих ситуаціях, навички взаєморозуміння, комунікативні навички, вміння виконувати сукупність основних соціальних ролей, соціальні й громадянські цінності та вміння, вміння самостійно будувати власне життя в мінливих економічних і соціальних умовах.

Використання компетентнісного підходу щодо підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя передбачає:

1. Формування соціальної грамотності, тобто комплексу політичних, економічних, психологічних знань та вмінь, що забезпечують адекватне включення в систему соціальних відносин і реалізацію функцій соціального захисту.

2. Виховання сім'янина. Формування необхідних здібностей для побудови власної сім'ї на основі усвідомленої материнської та батьківської позиції.

3. Виховання готовності до трудової діяльності: розвиток різноманітних здібностей вихованців, їх підготовка до вибору професії, економічна підготовка, що дозволяє їм самостійно реалізовувати свої життєві плани.

4. Формування конкурентноспроможної особистості, тобто оволодіння молодого людиною визначеними способами поведінки в реалізації власних домагань на право зайняти більш значуще для неї місце в суспільстві.

5. Громадянське виховання, яке формує у дітей усвідомлення громадянської відповідальності, патріотичних почуттів, готовності до участі в управлінні суспільством і державою.

6. Формування моральних цінностей і гуманістичної позиції у взаємодії з людьми, готовність до надання допомоги та інші моральні вчинки.

7. Виховання готовності до здорового способу життя, що передбачає раціональне харчування, регулярні заняття фізичною культурою і спортом, культуру сімейних відносин, негативне ставлення до шкідливих звичок [4, с. 97–98].

В основу діяльнісного підходу покладено праці наукової школи О. Леонтьєва (діяльність – праця, спілкування) та інших споріднених шкіл (діяльність – гра, навчання, праця – Л. Виготський, А. Петровський, С. Рубінштейн; діяльність – праця, спілкування, пізнання – Б. Ананьєв, І. Кон; діяльність – перетворююча, пізнавальна, ціннісно-орієнтаційна, комунікативна – М. Каган). Тут діяльність редукується до діяльності індивіда і тлумачиться як його атрибут, тобто стверджується, що суб'єкт здійснює діяльність [5, с. 98]. Згідно з цією позицією, у структурі діяльності виокремлюють низку компонентів в їх суворій логічній послідовності: потреба – мотив – мета (завдання) – засоби (досягнення мети) – дії – операції. Отже, кожен вид діяльності має цілком визначений зміст потреб, мотивів, завдань, засобів, дій та операцій.

Проте не кожна діяльність може бути визначена як сфера процесу виховання. Такими можуть вважатися лише ті її різновиди, в яких діяльність дитини спрямовується на пізнання і перетворення навколишнього світу і самої себе, відбувається виховна взаємодія, і, як наслідок, вона оволодіває тими чи іншими елементами соціального досвіду, людської культури.

До визначення сутності провідних видів діяльності та психологічних новоутворень щодо основних періодів дитинства зверталися психологи (Ю. Аксьонов, Л. Божович, Л. Виготський, Д. Ельконін). Для старшокласників такі новоутворення пов'язані із значним розширенням сфери діяльності, якісною зміною її характеру, видів, форм. Це – навчально-пізнавальна, трудова, ціннісно-орієнтаційна, художньо-естетична, комунікативна, ігрова, екологічна, спортивна, туристсько-краєзнавча, громадсько-суспільна діяльність тощо. Доведено, що за «психологічною роллю» навчання – лише одна з форм сукупної суспільно корисної діяльності. Остання сприяє задоволенню прагнення старшокласника до побудови нових взаємовідносин із дорослими, реалізації самостійності. Отже, стверджує Ю. Аксьонов, комунікативна та різнобічна суспільно корисна діяльність є провідною для старшокласників [1, с. 24]. Це означає, що для свого повноцінного та гармонійного розвитку старшокласник має залучатися не тільки до навчально-пізнавальної, а й до трудової, ціннісно-орієнтаційної, художньо-естетичної, комунікативної, екологічної, спортивної, туристсько-краєзнавчої, громадсько-суспільної та інших видів діяльності, маючи можливість вільного переходу від одного її виду до інших.

Становлення індивіда як особистості відбувається як процес постійного виникнення та розв'язання суперечностей між вимогами, що висувуються до нього діяльністю, і готовністю до їх виконання, між власними прагненнями, «внутрішньою позицією» і завданнями, які продукуються зовнішнім середовищем. Педагогічне керівництво і має, по своїй суті, забезпечити послідовне розв'язання цієї суперечності на більш високому рівні – шляхом педагогічно доцільної зміни обставин діяльності.

Отже, завдання вихователів полягає в тому, щоб забезпечити розвиток діяльності дитини як процесу поступового розв'язання нею означеної суперечності, тобто планомірної зміни обставин діяльності і формування на цій основі мислення, знань, умінь та соціально зумовлених якостей. Тобто, виховний

вплив передбачає включення дитини у діяльність, а точніше самодіяльність, яка розгортається через дію цих впливів. При цьому вихованець обов'язково має бути активним суб'єктом такої діяльності [5, с. 99].

Характеризуючи діяльнісний підхід у процесі підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя, виокремимо у цій проблемі два аспекти. Перший пов'язаний з такою характеристикою діяльності як предметність та «підштовхування» молодій людині до думки про необхідність соціального вдосконалення та саморозвитку. Другий аспект полягає у тому, що основною характеристикою діяльності є суб'єктність, сутність якої полягає в зумовленості цієї діяльності, з одного боку, потребами, настановами, орієнтаціями, минулим досвідом самого діючого суб'єкта, а з іншого, – системою суб'єкт-об'єктних відносин, що склалися у ході спільної діяльності, тобто відносин між взаємодіючими людьми. У такому вигляді діяльність набуває більш соціального характеру, в результаті чого значно примножуються її соціовиховні можливості [1, с. 39]. Разом із тим, не можна забувати, що діяльність є лише потенційним вихователем. Вона може формувати корисні якості, може бути нейтральним процесом і, насамкінець, здатна за певних умов не розвивати, а деформувати вихованця як особистість. Вирішальну роль тут відіграє правильна організація діяльності, яка детермінується рівнем педагогічної майстерності педагогів шкіл-інтернатів.

Діяльнісний підхід до підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя передбачає вирішення ряду взаємопов'язаних завдань. По-перше, сукупне формування основних особистісних потенціалів: гносеологічного (що вихованець знає), аксіологічного (що вихованець цінує) та праксеологічного (що вихованець уміє). По-друге, активне включення в педагогічно організовану діяльність впливає на розвиток функціональних механізмів психіки (сприйняття, увага, мислення, пам'ять), сприяє вдосконаленню узагальнених типологічних властивостей людини (здібностей, характеру, темпераменту) та послідовно поповнює особистісний досвід (знання, вміння, навички, звички). І, нарешті, включення старшокласників шкіл-інтернатів у соціально-культурну діяльність сприятливо впливає на інтелектуальну, емоційну та вольову сфери особистості [1, с. 41–42], сприяє формуванню соціального досвіду вихованців.

Висновки. Врахування змісту, потенціалу позаурочної діяльності дозволило визначити принципи організації та реалізації підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя, а саме: діалектичного розвитку вихованцем лідерських якостей; соціальної відповідальності; гуманізації виховного процесу; життєвої смислової творчої самодіяльності; суб'єкт-суб'єктної взаємодії. В основу процесу підготовки старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів до самостійного життя нами було покладено гуманістичний, компетентнісний та діяльнісний підходи. Проведене дослідження не вичерпує багатогранності теоретичних і практичних пошуків розв'язання проблеми. Перспективним вважаємо розроблення семінару для педагогів шкіл-інтернатів з питань підготовки старшокласників до самостійного життя.

Література

1. Аксенов А. М. Организационно-педагогические условия социализации воспитанников школ-интернатов: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / Аксенов Алексей Михайлович. – Тула, 2003. – 236 с.

2. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу у педагогіці / Іван Дмитрович Бех. // Виховання і культура –№ 2 (17-18), 2009. – с. 5–7.
3. Канішевська Л. В. Виховання соціальної зрілості старшокласників загальноосвітніх шкіл-інтернатів у позаурочній діяльності : монографія / Любов Вікторівна Канішевська. – К. : ХмЦНП, 2011. – 368 с.
4. Компетентностный подход в педагогическом образовании: Коллективная монография / Под ред. В. А. Козырева, Н. Ф. Родионовой. – СПб. – 2004. – 392 с.
5. Кравченко Т. В. Соціалізація дітей шкільного віку у взаємодії сім'ї і школи: [монографія] / Тамара Володимирівна Кравченко. – К.: «Фенікс», 2009. – 416с.
6. Краевский В. В. Методология педагогики. Новый этап. / В. В. Краевский, Е. В. Бережнова. – Академия, 2006. – 400 с.
7. Сопівник Р. В. Виховання лідерських якостей студентів аграрних вищих навчальних закладів: [монографія] / Руслан Васильович Сопівник. – К.: ЦП «Компринт», 2014. – 533 с.
8. Стратегія реформування освіти в Україні: рекомендації з освітньої політики – К. : К.І.С., 2003. – 296 с.
9. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundation (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching Frame of Reference for an Assessment and Research Program – OECD, 2002. – 245 p.

REFERENCES

1. Aksenov A. M. Organizatsionno-pedagogicheskie usloviya sotsializatsii vospitannikov shkol-internatov: diss. ... kand. ped. nauk: 13.00.01 «Obschaya pedagogika, istoriya pedagogiki i obrazovaniya» / Aksenov Aleksey Mihaylovich. – Tula, 2003. – 236 s.
2. Beh I. D. Teoretiko-prikladniy sens kompetentnogo plhdodu u pedagogitsl / Ivan Dmitrovich Beh. // Vihovannya I kultura –№ 2 (17-18), 2009. – s. 5–7.
3. Kanlshevska L. V. Vikhovannya sotslalnYi zrllostl starshoklasniklv zagalnoosvltlnlh shkll-Internatlv u pozaurochnly dlyalnostl : monograflya / Lyubov Vltkorlvna Kanlshevska. – K. : HmTsNP, 2011. – 368 s.
4. Kompetentnostnyiy podhod v pedagogicheskom obrazovanii: Kollektivnaya monografiya / Pod red. V. A. Kozyireva, N. F. Rodionovoy. – SPb. – 2004. – 392 s.
5. Kravchenko T. V. Sotslallzatslya dltey shkllnogo vlku u vzaEmodlYi slm'Yi I shkoli: [monograflya] / Tamara Volodimirivna Kravchenko. – K.: «Fenlks», 2009. – 416s.
6. Kraevskiy V. V. Metodologiya pedagogiki. Novyyiy etap. / V. V.Kraevskiy, E. V. Berezhnova. – Akademiya, 2006. – 400 s.
7. Soplvnik R. V. Vihovannya llderskih yakostey studentlv agranlh vischih navchalnih zakladlv: [monograflya] / Ruslan Vasilovich Soplvnik. – K.: TsP «Komprint», 2014. – 533 s.
8. Strateglya reformuvannya osvlti v UkraYinl: rekomendatslYi z osvltnoYi polltiki – K. : K.I.S., 2003. – 296 s.
9. Definition and Selection of Competencies. Theoretical and Conceptual Foundation (DESECO). Strategy Paper on Key Competencies. An Overarching

CONCEPTUALIZATION PROBLEM OF TRAINING SENIOR SECONDARY BOARDING SCHOOLS FOR INDEPENDENT LIVING

**L. KANISHEVSKAJA, doctor of education Professor
of the Department of Pedagogy of the National University
of Life and Environmental Sciences of Ukraine**

***Summary.** The article describes the principles of preparation of senior pupils of boarding-schools to independent life: dialectical development by the pupil of personality quality; social responsibility; the humanization of educator process; meaning of life and creative initiative; subject of the subject interaction. The methodological approaches of research of problem of preparation of senior pupil of comprehensive secondary-boarding-schools were substantiated to independent life: humanistic, competence, activity.*

***Keywords:** preparation of senior pupils to independent life, comprehensive secondary-boarding-schools, extracurricular activity, principles and methodological approach*

УДК 004.9:35.078.3

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ ШЛЯХОМ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Д. Ю. КАСАТКІН, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті Національного університету біоресурсів і природокористування України

О. М. КАСАТКІНА, старший викладач кафедри інформаційних систем Національного університету біоресурсів і природокористування України

В статті розглянуті приклади використання університетської інформаційно-комунікаційної системи для організації та управління електронним документообігом в навчальному закладі. Проілюстровано на прикладах проблеми, які можуть виникнути в процесі створення електронного документообігу. Описана реалізація шляху документів в інформаційно-комунікаційній системі навчального закладу.

***Ключові слова:** електронний документообіг, інформаційно-комунікаційні системи, управління документами, інформаційне забезпечення*

***Аннотация.** В статье рассматриваются примеры университет системы информации и связи для организации и управления электронной записи в школу. Показано, что проблемы, которые могут возникать в процессе создания электронного документооборота. На путь документы в информационной и коммуникационной системы образовательных учреждений.*